

Studii: licențiat în drept la Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, master în Științe Penale, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara și în Carieră Judiciară, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, doctorand al Facultății de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara.

Activitate: Judecător la Tribunalul Timiș, Secția a II-a civilă și vicepreședinte al Tribunalului Timiș.

Publicații: Poziția subordonată a intervenientului voluntar accesoriu și consecințele ei, în Conferința internațională a doctoranzilor în drept, ed. a 12-a, Ed. Universul Juridic, Timișoara, 2020; Procedura de soluționare a cererii de intervenție la înregistrarea în registrul comerțului – între intenția legiuitorului și consecințele practice, în Conferința internațională a doctoranzilor în drept, Dreptul crizei. Crizele dreptului, ed. a 13-a, Ed. Universul Juridic, Timișoara, 2021; Dificultăți de calificare a intervenției voluntare în procese prevăzute de Codul civil, în Conferința internațională a doctoranzilor, ed. a XIV-a, Timișoara, 24 iunie 2022; Particularitățile procedurii admisibilității în principiu a cererii de intervenție voluntare accesorii, în Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept, nr. 2/2020; Cheltuielile de judecată solicitate de intervenientul voluntar, în Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept, nr. 2/2021; Invocarea din oficiu a excepției autorității de lucru judecat atunci când aceasta a fost respinsă în fața primei instanțe și neapelată de partea interesată, în Revista Română de Jurisprudență nr. 1/2022.

Ionuț-Adrian Șipețan

Intervenția voluntară în procesul civil

Editura C.H. Beck
București 2023

Cuprins

Prefață.....	IX
Introducere.....	XV
Capitolul I. Procesul civil și participarea terților la proces.....	1
Secțiunea 1. Procesul civil din perspectivă subiectivă.....	1
Secțiunea a 2-a. Dreptul terțelor persoane de a interveni în proces.....	37
Secțiunea a 3-a. Extinderea cadrului procesual subiectiv prin intermediul intervenției voluntare.....	56
Secțiunea a 4-a. Scurte considerații istorice asupra intervenției voluntare.....	61
Capitolul II. Intervenția voluntară. Sediul materiei.	
Noțiuni introductive.....	64
Secțiunea 1. Reglementarea intervenției voluntare în procesul civil român.....	66
§1. Intervenția voluntară principală.....	66
§2. Intervenția voluntară accesorie.....	70
Secțiunea a 2-a. Intervenția voluntară în jurisdicțiile internaționale.....	93
§1. Intervenția în cauzele aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului.....	93
§2. Intervenția în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, a Tribunalului Uniunii Europene și a Tribunalului Funcției Publice.....	103
Capitolul III. Formele intervenției voluntare. Corelația cu Codul civil și alte legi speciale.....	108
Secțiunea 1. Ipoteze prevăzute de Codul civil pentru a formula cerere de intervenție voluntară.....	113
§1. Intervenția voluntară reglementată de art. 372 alin. (1) C.civ.....	114

§2. Intervenția voluntară reglementată de art. 679 C.civ.....	123
§3. Intervenția voluntară reglementată de art. 747 alin. (2) C.civ.....	140
§4. Intervenția voluntară reglementată de art. 810 C.civ.....	147
§5. Intervenția voluntară reglementată de art. 1156 alin. (2) C.civ.....	150
§6. Intervenția voluntară reglementată de art. 1565 alin. (1) C.civ.....	159
§7. Intervenția voluntară principală în cadrul proceselor de partaj din perspectiva prevederilor procesual civile	162
Secțiunea a 2-a. Ipoteze prevăzute în legi speciale pentru a formula cereră de intervenție voluntară.....	168
§1. Cererea de intervenție prevăzută de art. 7 ¹ din O.U.G. nr. 116/2009.....	168
§2. Cererea de intervenție prevăzută de art. 20 alin. (2) din Legea nr. 14/2003, republicată.....	207

Capitolul IV. Intervenția voluntară. Etapa

admisibilității în principiu a cererii.....	223
Secțiunea 1. Considerații introductive	223
Secțiunea a 2-a. Dispoziții comune privind admisibilitatea în principiu a cererii de intervenție	229
§1. Sediul materiei. Evoluția istorică a etapei admisibilității în principiu	229
§2. Procedura de judecată a admisibilității în principiu.....	233
§3. Obiectul verificărilor în etapa admisibilității în principiu	242
§4. Soluționarea admisibilității în principiu a cererii. Căi de atac	262
Secțiunea a 3-a. Particularitățile procedurii admisibilității în principiu a cererii de intervenție voluntară principală.....	277
§1. Domeniul de aplicare a intervenției voluntare principale.....	277
§2. Condițiile de fond și de formă al cererii de intervenție voluntară principală.....	285
§3. Termenul pentru formularea cererii de intervenție voluntară principală.....	286

§4. Obligativitatea depunerii întâmpinării ulterior admiterii în principiu	291
Secțiunea a 4-a. Particularitățile procedurii admisibilității în principiu a cererii de intervenție voluntară accesorie.....	294
§1. Domeniul de aplicare a intervenției voluntare accesorii.....	294
§2. Condițiile de fond și de formă ale cererii de intervenție voluntară accesorie	297
§3. Termenul pentru formularea cererii de intervenție voluntară accesorie	298
§4. Interesul terțului în cadrul intervenției voluntare accesorii.....	305
§5. Necesitatea amânării cauzei în ipoteza admiterii în principiu a intervenției accesorii	323
Capitolul V. Procedura de judecată și soluționarea cererii de intervenție voluntară	330
Secțiunea 1. Considerații introductive	330
Secțiunea a 2-a. Procedura de judecată a cererii de intervenție voluntară.....	334
§1. Dispoziții generale privind procedura de judecată a intervenției voluntare principale	334
§2. Modificarea cererii de intervenție voluntară principală.....	345
§3. Actele procesuale de dispoziție ale intervenientului voluntar principal	352
§4. Actele procesuale de dispoziție ale intervenientului voluntar accesoriu.....	357
§5. Dispoziții generale privind procedura de judecată a intervenției accesorii.....	364
Secțiunea a 3-a. Soluționarea cererii de intervenție voluntară.....	366
§1. Soluționarea cererii de intervenție voluntară principală	366
§2. Soluționarea cererii de intervenție voluntară accesorie	369
§3. Cheltuielile de judecată solicitate de intervenientul voluntar.....	376

Secțiunea a 4-a. Soluționarea cererii de intervenție în cazuri speciale.....	392
§1. Soluționarea cererii de intervenție în procedura necontencioasă.....	392
§2. Soluționarea cererii de intervenție de către Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor	399
§3. Soluționarea cererii de intervenție voluntară în procedura arbitrală.....	412
Capitolul VI. Intervenția voluntară în practica instanțelor de judecată și a Curții Constituționale a României	419
Secțiunea 1. Aspecte controversate din practica instanțelor de judecată.....	419
§1. Cerere de intervenție voluntară principală formulată în contradictoriu doar cu una sau unele dintre părțile inițiale din proces	420
§2. Delimitarea interesului care justifică intervenția voluntară accesorie	427
§3. Calea de atac împotriva încheierii prin care instanța se pronunță asupra admisibilității în principiu a cererii	435
§4. Obiectul intervenției voluntare accesorii în căile de atac prevăzute de lege.....	441
Secțiunea a 2-a. Intervenția voluntară din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale a României	447
Bibliografie	455

Prefață

Tema aleasă de autor pentru lucrarea de față este una de interes practic major în spațiul juridic autohton întrucât dezvoltă o instituție de drept procesual civil cu tradiție în cadrul procesului civil, anume intervenția voluntară, sub ambele forme, principală și accesorie.

Atât dreptul material, cât și cel procesual, prevăd în prezent mijloace adecvate pentru protejarea drepturilor și intereselor terțelor persoane. Din punctul de vedere al dispozițiilor legale de drept procesual civil, terții se bucură de o atenție sporită, având în vedere numeroasele forme de participare a terților în cauză, respectiv intervenția voluntară principală și accesorie, chemarea în judecată a altei persoane care ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul, chemarea în garanție și arătarea titularului dreptului. Pe lângă acestea, odată cu intrarea în vigoare a Codului de procedură civilă actual, cu caracter de noutate a fost reglementată introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane, mijloc pus la dispoziția instanțelor de judecată pentru a completa cadrul procesual subiectiv atunci când apreciază că se impune participarea la judecată și a unor terți neatrași *ab initio* în litigiu.

În primul capitol este prezentat procesul civil din perspectivă subiectivă și modul în care are loc extinderea cadrului procesual prin intervenția terților. Este subliniată importanța componentei subiective din angrenajul acțiunii civile, arătându-se că întreaga activitate procesuală gravitează în jurul părților participante la proces.

În mod tradițional procesul civil presupune participarea a doi actori cu interese contrare, respectiv reclamantul și pârâțul, fiecare urmărind să obțină câștig de cauză, după parcurgerea tuturor etapelor prescise de procedura judiciară. Cu toate acestea, cum pertinent menționează autorul, analizând prevederile art. 55 C.proc.civ., se poate observa că enumerarea nu este completă, întrucât legea procesual civilă recunoaște această calitate și terțelor persoane care intervin voluntar sau forțat în proces, în condițiile legii.

Capitolul I

Procesul civil și participarea terților la proces

Secțiunea 1. Procesul civil din perspectivă subiectivă

Printr-o observație pertinentă¹ menită să sublinieze importanța componentei subiective din angrenajul acțiunii civile, s-a arătat că „Nu se poate concepe o acțiune fără elementul subiectiv, respectiv fără părțile litigante și, tot astfel, fără formularea unei pretenții concrete, alcătuind obiectul acțiunii și fără fundamentarea juridică a dreptului reclamantului, constând în precizarea cauzei, a temeiului juridic al aceluși drept”.

În același sens, în literatura de specialitate² s-a concluzionat că „întreaga activitate procesuală gravitează în jurul părților participante la proces”, putându-se afirma că „dacă procesul e necesar părților, ele sunt tot atât de necesare procesului”.

Cu toate că rolul esențial al părților pentru procesul civil este unanim recunoscut, instituția în sine nu a fost și nu este lipsită nici în prezent de unele dezbateri doctrinare, precum concepția și definiția părților sau rolul procurorului în procesul civil.

În privința noțiunii de parte, așa cum în mod justificat s-a observat³, cu toate că dispozițiile Codului de procedură civilă fac apel în mod frecvent la această sintagmă, conținutul ei nu este în mod riguros precizat, determinând, încă din perioada când în

¹ I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Teoria generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1977, p. 237.

² Al. Bacaci, *Excepțiile de procedură în procesul civil*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1983, p. 47.

³ I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă, Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 100.

vigoare era Codul de procedură civilă anterior, o serie de discuții pe seama condițiilor necesare pentru dobândirea acestei calități.

Pe de o parte, s-a exprimat opinia conform căreia devin părți în procesul civil persoanele care exprimă interese contrare, în sensul că cel puțin una dintre ele pretinde că are de realizat un drept împotriva celeilalte¹, ceea ce corespunde unei accepțiuni procesuale, iar, pe de altă parte, s-a avansat o viziune de drept substanțial, arătându-se că interesele contrare nu se pot afirma fără o bază de drept material care să le susțină pe plan procesual².

În sprijinul primei opinii s-au adus mai multe argumente, concluzionându-se că pentru a determina cine este reclamant și cine este pârât nu trebuie analizat fondul dreptului, existența raportului juridic litigios urmând a fi stabilită de instanță, prin hotărâre judecătorească³. Și în prezent, concepția strict procesuală a termenului este promovată de renumiții specialiști ai dreptului procesual civil⁴, susținându-se că raporturile procesuale se pot stabili și realiza independent de existența vreunui raport de drept substanțial.

Cu toate acestea nu trebuie ignorată împrejurarea că nici cea de-a doua opinie nu a fost lipsită de susținerea unor specialiști recunoscuți ai dreptului autohton⁵, care au afirmat că persoanele cu interese contrare devin părți în procesul civil numai în măsura în care îndeplinesc condițiile necesare pentru exercițiul acțiunii civile.

În opinia noastră, prima orientare a doctrinei este cea corectă și conformă conceptului de parte a procesului civil, neputându-se condiționa dobândirea acestei calități de existența raportului juridic de drept material. Atât reclamantul, cât și pârâtul devin părți ai

¹ A. Hilsenrad, I. Stoienescu, *Procesul civil în R.P.R.*, Ed. Științifică, București, 1957, p. 66.

² D. Radu, *Acțiunea în procesul civil*, Ed. Junimea, Iași, 1974, p. 111 și 113; I. Stoienescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Teoria generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983, p. 287.

³ I. Stoienescu, G. Porumb, *Drept procesual civil român*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1966, p. 125.

⁴ I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă*, Comentariu pe articole, op. cit., p. 102.

⁵ V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă. Vol. I. Teoria generală*, Ed. Național, București, 1997, p. 261.

litigiului prin simpla depunere a cererii de chemare în judecată, ca formă de manifestare a acțiunii civile, fără a se aștepta vreo confirmare ulterioară, prin prisma legăturilor de drept afirmate în cauză.

De altfel, în condițiile în care potrivit art. 192 alin. (2) C.proc.civ. procesul începe prin înregistrarea cererii la instanță, ar fi nefiresc să se vorbească despre un proces în curs fără unul dintre elementele sale fundamentale, ca și când părțile unui proces nu se cunosc *ab initio*, ci numai odată cu hotărârea definitivă a instanței, când raportul juridic dedus judecății este validat sau infirmat cu autoritate de lucru judecat.

Este adevărat că se folosește aceeași denumire de părți pentru a desemna atât subiectele raportului juridic civil, cât și subiectele raportului juridic de drept procesual, însă cele două categorii sunt în mod evident diferite și nu se pot confunda.

Prin părți ale raportului juridic civil înțelegem persoanele fizice sau persoanele juridice care sunt titularile drepturilor și obligațiilor civile¹, pe când noțiunea de părți în procesul civil desemnează persoanele fizice sau juridice care au un litigiu cu privire la un drept subiectiv dedus judecății sau la o situație juridică pentru a cărei realizare calea judecății este obligatorie și asupra cărora se răsfrâng efectele hotărârii judecătorești ce urmează a se pronunța².

Prin urmare verificarea calității de parte în procesul civil nu necesită condiții suplimentare, altele decât existența pe rolul instanțelor judecătorești a unei cereri, spre deosebire de calitatea de parte a raportului de drept substanțial, unde analiza este mult mai complexă, adeseori completată de probe și contestată de partea adversă.

Se afirmă adesea că raportul juridic de drept procesual este o transpunere pe plan procesual a raportului juridic de drept material³. Suntem de acord, în principiu, cu această alegație, în măsura în care există identitate între raportul dedus judecății și părțile

¹ M. Nicolae, *Drept civil. Teoria generală*, Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile, Ed. Solomon, București, 2018, p. 4.

² G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 88.

³ A. Speriusi-Vlad, *Motivarea apelului în sistemul Noului Cod de Procedură Civilă: limitele devoluțiunii, excepțiile și diferențierile acestora*, în RRPD nr. 1/2016, p. 167.

procesului civil. Numai într-o asemenea împrejurare se poate susține că există o continuitate între raportul de drept material și cel de drept procesual, pentru că în caz contrar legătura între cele două raporturi se pierde, părțile din planul substanțial fiind diferite de cele din planul procesual.

Lipsa de dependență între noțiunea de parte și existența raportului juridic litigios devine și mai evidentă dacă ne raportăm la acele cereri de chemare în judecată respinse ca neîntemeiate întrucât reclamantul nu a probat fundamentul propriilor pretenții, fie că vorbim de existența unui contract, a unei răspunderi civile delictuale sau a altui izvor de drept, ipoteză în care nu i se poate nega acestuia din urmă sau părâtului calitatea de parte în cauză.

Nu în ultimul rând se cuvine să amintim procedura necontencioasă, caracterizată prin lipsa unui conflict de interese, unde persoana se adresează instanței cu o cerere prin care nu se urmărește stabilirea unui drept potrivit față de altcineva¹, dobândind în același timp calitatea de parte în cauză.

În concluzie, apreciem că *noțiunea de parte a procesului civil* este independentă față de existența raportului juridic dedus judecătii, dobândirea calității de parte fiind simultană declanșării acțiunii civile prin formularea cererii de chemare în judecată.

Chiar dacă raportul de drept substanțial nu influențează în vreun fel părțile procesului civil, nu este mai puțin adevărat însă că soarta acestuia determină soluția care urmează a fi pronunțată în cauză. Astfel, dacă instanța constată inexistența legăturii de drept material pe care reclamantul și-a întemeiat pretențiile, va respinge cererea ca neîntemeiată, iar dacă reține că raportul juridic afirmat există, însă titularii acestui raport nu sunt aceiași cu părțile din litigiu, va respinge cererea de chemare în judecată prin admiterea excepției de fond, peremptorii și absolute² a lipsei calității procesuale active sau pasive.

¹ G. Boroi, M. Stancu, op. cit., p. 89.

² M. Tâbârcă, Excepțiile procesuale în procesul civil, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2006, p. 170.

Din această perspectivă nu putem fi de acord cu afirmația că o altă condiție pentru ca o persoană să fie parte în proces este calitatea procesuală (*legitimatia ad causam*)¹ întrucât calitatea reprezintă doar o condiție de exercițiu a acțiunii civile, după cum rezultă din prevederile art. 32 C.proc.civ., fără ca unei persoane care nu justifică calitate procesuală să-i poată fi negată calitatea de parte în proces.

Dacă este să extrapolăm la celelalte condiții de exercițiu ale acțiunii civile, ar trebui să considerăm că și în lipsa actualității dreptului afirmat sau a interesului în promovarea acțiunii civile, precum și în lipsa capacității procesuale, persoana care formulează cererea de sesizare a instanței nu dobândește calitatea de parte în proces, ceea ce evident nu poate fi acceptat.

Atât reclamantul căruia i se respinge cererea ca prematură, ca lipsită de interes sau este anulată pentru lipsa capacității procesuale, cât și persoana sau persoanele împotriva căreia sau căroră este formulată o asemenea cerere trebuie considerate părți ale procesului civil, chiar dacă acesta nu s-a finalizat printr-o analiză pe fond a pretențiilor.

Pe cale de consecință, în opinia noastră, calitatea procesuală nu poate fi o condiție pentru dobândirea calității de parte în proces, ci exprimă doar identitatea dintre persoanele care figurează în litigiu și părțile raportului juridic dedus judecătii, fiind acea condiție de exercițiu a acțiunii civile care realizează legătura dintre dreptul procesual și cel substanțial. Ori de câte ori această cerință se verifică într-o cauză concretă, putem spune că există o continuitate între raportul de drept material și cel izvorât din sesizarea instanței de judecată. În mod tradițional, în forma lui de bază, procesul civil presupune participarea a doi actori cu interese contrare, respectiv reclamantul și părâtul, fiecare urmărind să obțină câștig de cauză, după parcurgerea tuturor etapelor prescrise de procedura judiciară. Aceasta este imaginea clasică care s-a întipărit și în conștiința colectivă, iar din acest punct de vedere este explicabilă definiția procesului din limbajul curent, respectiv o „acțiune în justiție făcută

¹ Idem, p. 156.

pentru soluționarea unui diferend între două părți care sunt în litigiu sau pentru constatarea și sancționarea încălcării legilor statului”¹.

Cu toate acestea, analizând prevederile art. 55 C.proc.civ., observăm că enumerarea nu este completă, întrucât legea procesual civilă recunoaște această calitate și terțelor persoane care intervin voluntar sau forțat în proces, în condițiile legii.

Prin urmare, nominalizând doar reclamantul și pârâtul din proces, nu epuizăm sfera mai largă a tuturor persoanelor care ar putea dobândi calitatea de parte, existând și terți care, în anumite condiții, părăsesc categoria persoanelor dezinteresate și devin direct interesați de soarta litigiului, putând să exercite toate drepturile procesuale recunoscute de lege, suportând, în același timp, exigențele procedurii judiciare și efectele hotărârii judecătorești definitive pronunțate de instanța de judecată.

Existența unor motive obiective care să reclame participarea unor terți în procesul inițiat de alte părți este incontestabilă², această posibilitate fiind recunoscută încă din dreptul roman³.

S-a afirmat⁴, în justificarea rațiunii pentru care li s-a recunoscut terților dreptul de a interveni într-un proces, că uneori aceste persoane, ori chiar reclamantul sau pârâtul, au interesul ca hotărârea care se pronunță să le fie opozabilă.

Cu toate că acest argument este unul perfect valabil, dacă se are în vedere intenția terților sau chiar a părților inițiale ca hotărârea judecătorească definitivă să producă efecte juridice și față de alte persoane, în opinia noastră, sintagma de opozabilitate nu este în mod corect utilizată sau, cel puțin, nu într-un mod complet.

¹ Dicționarul explicativ al limbii române, ed. a 2-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 853.

² S. Buzoianu, Considerații teoretice și practice legate de atragerea terților în procesul civil în aplicarea principiilor disponibilității și rolului activ al judecătorului, în Dreptul nr. 8/2004, p. 97-103.

³ D.J. Cotrutz, Participarea terților în proces, Tipografia „Presa noastră”, Ploiești, 1943, p. 10.

⁴ L.N. Pîrvu, Părțile în procesul civil, Ed. All Beck, București, 2002, p. 131.

Așa cum prevede art. 435 alin. (2) C.proc.civ., hotărârea este opozabilă oricărei terțe persoane atât timp cât aceasta din urmă nu face, în condițiile legii, dovada contrară, astfel că acest efect al opozabilității se produce doar în raport cu persoanele străine de proces, nu însă și față de părți, în privința cărora hotărârea este obligatorie.

În condițiile în care intervenienții în proces devin părți cu toate consecințele juridice corespunzătoare, nu putem vorbi față de aceștia decât de obligativitatea și relativitatea efectelor hotărârii, urmând ca opozabilitatea să se manifeste în relația cu persoanele rămase în categoria terților față de litigiu, cele două efecte fiind fundamental diferite.

Prin urmare ceea ce se intenționează prin intermediul atragerii terților în proces, din proprie inițiativă sau la solicitarea părților inițiale, nu este opozabilitatea hotărârii, ci efectul obligatoriu al acesteia și al autorității de lucru judecat, orice hotărâre definitivă fiind opozabilă terților, în sensul că aceștia nu pot ignora ceea ce s-a statuat prin respectivul act jurisdicțional, care li se opune ca o situație juridică, însă cu posibilitatea ca terții interesați să poată contesta situația reținută și să demonstreze în cadrul unui alt proces o altă situație juridică, favorabilă lor¹.

Afirmația citată mai sus poate fi însă considerată întemeiată în măsura în care i se aduce o nuanță, în sensul că noțiunea de opozabilitate are o accepțiune *lato sensu*, în relația cu părțile din proces, și nu se are în vedere exclusiv înțelesul său restrâns, *stricto sensu*, în raporturile cu terții față de proces. Aceste distincții ale termenului de opozabilitate au fost reținute și de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 18 din 17 februarie 2020 pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cuprinsul căreia s-a reținut că noțiunea de opozabilitate folosită de legiuitor în art. 643 alin. (2) teza a II-a C.civ. trebuie înțeleasă în sens restrâns (*stricto sensu*), în relația cu terții, iar nicidecum

¹ P. Piperea, Recursurile împotriva hotărârilor irevocabile sunt admisibile în Tribunalul Ilfov (<https://www.juridice.ro/368146/recursurile-impotriva-hotararilor-irevocabile-sunt-admisibile-la-tribunalul-ilfov.html>).

într-un sens larg (*lato sensu*), în care ar putea fi confundată cu opozabilitatea hotărârii în relația dintre părți.

Cu toate că se acceptă aceste înțelesuri ale termenului de opozabilitate a hotărârii judecătorești, în opinia noastră, ar fi recomandabil ca sintagma de opozabilitate să fie utilizată exclusiv în raport cu persoanele străine de proces, folosirea bivalentă fiind de natură să producă confuzie și incertitudine, mai ales că în relația dintre părți hotărârea se bucură de efectul lucrului judecat, efect care nu se produce față de restul persoanelor. Spre exemplu, s-a afirmat că hotărârile civile, cu unele excepții, au efect relativ, fiind opozabile numai părților¹ sau că hotărârea este față de terți un *res inter alios acta*, astfel încât, pentru ca aceasta să devină opozabilă și altor persoane, este necesar ca acestea să fie introduse în proces sau să fie introduse forțat în proces, din oficiu². Utilizându-se noțiunea de opozabilitate în raport de părțile unui proces, apreciem că nu se are în vedere în mod riguros art. 435 alin. (2) C.proc.civ. care dispune că opozabilitatea este un efect care se produce doar în relația cu terții, acesta fiind un termen potrivit pentru a descrie efectele actului jurisdicțional în relația cu persoanele străine de litigiu, spre deosebire de părți, care vor suporta efectul obligatoriu și al lucrului definitiv judecat.

Soluția la care s-a oprit instanța supremă a avut la bază atât interpretarea gramaticală a art. 643 alin. (2) teza a II-a C.civ., în condițiile în care chiar legiuitorul a utilizat sintagma „nu sunt opozabile”, cât și aplicarea principiului *specialia generalibus derogant, generalia specialibus non derogant*, reținându-se că prevederile Codului de procedură civilă constituie legea generală în ceea ce privește procedura de judecată în materie civilă, iar art. 643 alin. (2) teza a II-a C.civ. reprezintă un text special și derogator, exclusiv cu privire la efectele hotărârii potrivnice unui coproprietar.

¹ T.-V. Patancius, Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane (<https://www.juridice.ro/332253/introducerea-fortata-in-cauza-din-oficiu-a-altor-persoane.html>).

² M.-A. Belchiță, NCP.C. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane (<https://www.juridice.ro/212810/ncpc-introducerea-fortata-in-cauz-din-oficiu-a-altor-persoane.html>).

Cu toate că argumentele Înaltei Curți de Casație și Justiție pot fi considerate ca fiind întemeiate în raport de conținutul actual al art. 643 alin. (2) teza a II-a C.civ., în opinia noastră, dezlegarea dată problemei de drept nu aduce schimbări de substanță pentru situația unui coproprietar care nu a fost parte în primul proces, pierdut în mod definitiv de un alt coproprietar, întrucât la efecte similare s-ar fi ajuns și dacă s-ar fi considerat că dispozițiile art. 643 alin. (2) teza a II-a C.civ. nu instituie o excepție de la opozabilitatea hotărârii judecătorești reglementată de art. 435 alin. (2) C.proc.civ.

Astfel, coproprietarul care nu a participat în primul proces are în toate cazurile calitatea de terț în raport de acest litigiu, astfel că, dacă intenționează să revendice bunul comun, trebuie să își probeze în mod corespunzător calitatea de proprietar al acestuia, iar această exigență se impune atât în ipoteza în care hotărârea nefavorabilă din primul proces îi este opozabilă sau nu.

Prin urmare, se pare că Decizia nr. 18 din 17 februarie 2020 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea, unor chestiuni de drept nu aduce decât un singur beneficiu coproprietarului care nu a figurat ca parte în primul proces, anume că poate să ignore prima hotărâre ca realitate juridică, respectiv ca fapt juridic în sens restrâns, ceea ce nu îl poate scuti, în opinia noastră, de dovada dreptului de proprietate într-o acțiune în revendicare, spre deosebire de situația în care s-ar fi considerat că acea hotărâre îi este opozabilă, în temeiul art. 435 alin. (2) C.proc.civ., ipoteză în care nu putea ignora realitatea juridică, însă oricum avea posibilitatea de a face dovada contrară.

Mai mult, soluția legislativă la care s-au oprit redactorii Codului civil actual este criticabilă din mai multe puncte de vedere, chiar dacă intenția lor a fost de a rezolva o problemă punctuală, respectiv renunțarea la regula unanimității cerută pentru promovarea unei acțiuni în revendicare asupra unui bun proprietate comună, regulă acceptată aproape în mod unanim în doctrina de

specialitate aferentă Codului de procedură civilă anterior¹. Am spus că opinia a fost aproape unanimă întrucât au fost și câteva opinii izolate în sens contrar, arătându-se că soluția admisibilității acțiunii în revendicare promovate de un singur coindivizar împotriva unui terț posesor, fără acordul celorlalți coindivizari sau chiar împotriva voinței acestora, este pe deplin întemeiată².

În orice caz, după pronunțarea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Lupaș c. României*³, în care instanța europeană a sancționat aplicarea rigidă de către instanțele de judecată a regulii unanimității, a devenit foarte clar că interpretarea anterioară nu mai putea fi acceptabilă, fiind necesar a se revizui regimul acțiunii în revendicare al unui bun comun.

Chiar dacă art. 643 alin. (1) C.civ., care dispune că fiecare coproprietar poate sta singur în justiție, indiferent de calitatea procesuală, în orice acțiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acțiunii în revendicare, este un text binevenit, menit să evite condamnarea României pentru nesocotirea dreptului la un proces echitabil prin aplicarea rigidă de către instanțele de judecată a regulii unanimității, următorul alineat al aceluiași articol este unul care generează probleme și chiar inechități, putând, din punctul nostru de vedere, chiar să lipsească și astfel să se aplice regimul de drept comun prevăzut de art. 435 alin. (2) C.proc.civ.

În primul rând, se observă că textul a generat probleme de interpretare neunitară care au condus, în final, la sesizarea instanței supreme și pronunțarea Deciziei nr. 18 din 17 februarie 2020, or un text legal trebuie să fie clar și concis *ab initio*, ușor de aplicat și previzibil în efectele sale.

Pe de altă parte, soluția legislativă creează, mai ales în lumina interpretării date de Înalta Curte de Casație și Justiție în decizia

¹ E. Safta-Romano, *Dreptul de proprietate publică și privată în România*, Ed. Graphix, Iași, 1993, p. 343, L. Pop, *Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale*, Ed. Lumina Lex, București, 1996, p. 279-280.

² D. Chirică, *Studii de drept privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 193-201.

³ CEDO, cauza *Lupaș c. României*, hotărârea din 14 decembrie 2006 (<https://jurisprudentacedo.com/Lupas-c.-Romaniei-Regula-unanimitatii.-Actiune-in-revendicare.-Limitarea-accesului-la-justitie.html>).

amintită, și în special a ultimului paragraf, o nouă categorie de terți în raport de o hotărâre judecătorească definitivă, anume terții care pot ignora cu desăvârșire acest act jurisdicțional, ca și cum hotărârea judecătorească ar fi inexistentă pentru ei, lipsind din ordinea juridică.

Nu în ultimul rând, legiuitorul a instituit un tratament diferențiat pentru aceeași categorie juridică, respectiv coproprietarii care nu participă în primul proces, în funcție de rezultatul acestui litigiu față de care sunt terți. Astfel, dacă procesul este câștigat de un coproprietar, le profită și lor, iar dacă procesul este pierdut, ei pot ignora această situație juridică, făcând abstracție totală de proces, ceea ce, în opinia noastră, este discutabil.

Este curios cum un terț față de proces, față de care s-ar fi produs în mod firesc efectele prevăzute de art. 435 alin. (2) C.proc.civ., devine în prima ipoteză a art. 643 alin. (2) C.civ., adică atunci când primul proces este câștigat de celălalt coproprietar, o veritabilă parte în proces, fără însă să participe la procedura judiciară, iar, în cea de-a doua ipoteză a aceluiași alineat, adică atunci când procesul este pierdut de celălalt coproprietar, un terț cu un statut special, adică un terț față de care hotărârea nu este nici măcar opozabilă, fiind, practic, inexistentă.

În opinia noastră, art. 643 alin. (2) C.civ. poate fi abrogat, revenindu-se la norma de drept comun prevăzută de art. 435 alin. (2) C.proc.civ., care este suficientă, în sensul că hotărârea judecătorească definitivă să fie opozabilă coproprietarului care nu a figurat în proces, indiferent de rezultatul acestuia, cu posibilitatea de a face dovada contrară.

În legătură cu categoria terților în procesul civil, s-a subliniat că, pe lângă condițiile generale pentru ca o persoană să poată fi parte, trebuie îndeplinite cumulativ și următoarele condiții speciale: existența unui proces civil, în curs de judecată, legătura de conexiune între raporturile juridice litigioase care urmează să formeze în continuare obiectul aceluiași proces, la care se adaugă